

agitur, auditores : exercent toto anno vitam luporum, veniunt sabbato sancto ad pastores, audiunt sibi eternum interitum esse paratum, omnia se facturos, et nunquam amplius peccaturos esse pollicentur. Sed quid? Venit pascha, occurrunt occasiones peccandi, illi statim in promptu habent, quo pacta extenuent. Invitat aliquis ad tabernam : O, inquit, promissi pastori meo, me non amplius iturum, Quid? inquit. Non hoc promisisti, sed non iturum, ut in eam rias te : ego idem promisi, neque volo ut inebriemur : absit hoc a nobis : sed quoniam jam agitur pascha, erimus paulo hilariores, bibemus unum poculum vini. Itaque eunt, et redeunt tam bene poti, ut vix recti per plateas incedant. Omitto de fornicationibus et aliis gravioribus peccatis dicere, nam nunquam esset finis. Summa hæc est singulis annis eadem peccata ad pastores redeunt, nunquam cumulus diminuitur : et quid putatis has confessiones prodesset? Si viderem te lacrymis rigatum, et magno desiderio flagrantem patiendi, et laboriosis operibus Domino satisfaciendi, et signa in te veræ conversionis aspicerem, tum dicerem, te ferre crucem. Ad solum peccata, non solum sine dolore, sed etiam sine rubore recitare, et sequenti die in eadem labi, hoc non est portare crucem : sed crucifixum irridere. Itaque non fers crucem in confessione, quia sine dolore et penitentia confiteris. Quando igitur cruces portas? Quando feriam sextam agis? Quando Dominum imitaris? Certe nunquam. Nunquam igitur ad sabbatum pervenies. Sorio et ex animo loquor, semper in gehenna feriam sextam ages.

At, inquis, nimis severa, nimis dura, nimis aspera nobis proponis. Non nego, non inficior illud. Dura sunt et amara : sed dulcia et jucunda illa erunt, ad quæ ista perducunt. Et rursum, aspera sunt hæc, sed asperiora multo erunt, quæ in gehenna peccatores manent. Postremo hanc viam et non aliam Dominus Christus et virgo Beppara et omnes sancti tenuerunt.

Quomobrem, auditores, viriliter contemnamus sabbatum presentis vite, sabbatum ærumnosum, turbulentum, brevissimum, momentaneum, plenum necessitatibus et mutationibus, in quo si non comedimus, esurimus : in quo si non bibimus, sitimus : si

multum bibimus : inebriamur, et corpore etiam languemus ; si non dormimus, deficiamus ; si nimium dormimus, torpemus ; si ambulamus, defatigamur, et ideo surgimus ut ambulemus : si vestimenta non induimus, frigemus, si induimus, sæpe nimium calemus. Contemnamus hoc sabbatum, quod nunquam vacat a morbis et doloribus, in quo si abit unus, succedit alter ; si abit dolor dentium, succedit dolor capitis ; si confirmatur caput, debilitatur stomachus. Contemnamus hoc sabbatum simulatum, non verum. Quomodo enim est sabbatum, quod est timoribus et sollicitudinibus plenum? Si es puer, times virgam : si es adolescens, morbus amoris te diseruiat : si es vir, cura familie tibi somnum et quietem auferit : si es senex, ipsa senectus est tibi oneri, cum etiam minimus labor senectulem frangat ; si es dives, fortunarum conservatio tibi negotium es molestiam parit : si es pauper, semper cogitas quo pacto tibi victum comparare poteris : si es regibus subjectus, times exactiones tributorum : si es princeps, times defectionem civitatum. Contemnamus hoc sabbatum, ubi nulla ætas est perfecta, nulla caret vitio : ubi juvenus est robusta, sed insana : senectus sapiens, sed infirma. Contemnamus hoc sabbatum, atque ad illud aspiramus, ad quod hodie nostrum caput Christus, primogenitus ex mortuis et præmiis dormientium pervenit. O dulce sabbatum sanctorum? O vere felix et solum felix sabbatum futuri sæculi? ad te suspirat peregrinatio nostra ab exitu usque ad reditum : tu neque fame, neque siti, neque ullo æstu cruciaris : tu nescis labores, dolores ignoras, curas ac sollicitudines non novisti : te neque somnus torpere facit, nec vigilia fatigat, nec timores exterrant, nec molestie premunt. Apud te est juvenus sapiens et senectus robusta : et hæc tam fortunata ætas nunquam mutabitur, nunquam deficiet, nunquam finietur ; sed præget annos et sæcula, et centurias et myriades sæculorum, et semper erit idem sabbatum, semper æque florens ac virens permanebit. Actio quidem otiosa et otium plenum dulci negotio, et sine fastidio satiabit, et cum eo nexum amoris conjunget, qui est ipsa beatitudo et vita æterna, cui honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

CONCIO XXXI.

DE

FERIA SECUNDA RESURRECTIONIS DOMINI

THEMA

Hæc dies boni nuntii est : si tacuerimus et noluerimus nuntiare sceleris arguemur. *IV Reg. vii, v. 9.*

SYNOPSIS

Verba Samaritanorum leprosororum, obsidionem urbis suæ, Syris fugientibus, solutæ nuntiantium ad hodiernam festivitatem liberationi non unius urbis, sed totius orbis solemnem, applicatur. Concio D. Petri Cornelio facta pro hujus concionis materia proponitur, in qua paucis verbis tria præcipua fidei mysteria complexus est, incarnationis, passionis et resurrectionis Christi. Bonorum vita comædiæ, malorum i agædiæ comparatur. Sententia S. Petri, unxit eum Deus Spiritu sancto, et virtute, explicatur, quomodo mirum Christus fuisse fuerit unctus, semel in anima ab initio incarnationis (quod impie negat Cerinthus), semel in corpore in resurrectione ; et quomodo Christi unctio a nostra unctio discrepet, docetur. Cur Spiritus sancti dona oleum dicantur, septem effruntur cum suis amplificationibus rationes. Prima, quia oleum vinum habet facile penetrandi et emolliendi. Secunda ; quia mira lenitate et virtute andynæ per editum est. Tertia quia eo in certamen descensuriungebantur. Quarta, quia res quas in reddidit magis perlucidat et transparentes. Quinta, quia illud, præsertim pretiosum, magnam de se spargit fragrantiam. Sexta, quia lætitiæ parit ; ubi olei maroris et lætitiæ antiquorum obiter fit mentio. Septima, quia semper liquo-

Tom. IX.

ribus cæteris supereminet ; quæ omnes proprietates donis Spiritus sancti etiam conveniunt. Quomodo deinde gratia Dei sit conservanda et dispensanda, exemplo Christi similitudinibus solis et columbariorum, demonstratur.

Secunda pars explicationem concionis D. Petri prosequitur, et obiter ostenditur, quod nullus crucem erubescere debeat. Narratur, quam multis testimoniis sacra litteræ nobis mysterium resurrectionis inculcent ; et quam variis modis Christus suam voluit confirmare resurrectionem, per Angelos, fide dignos testes, per ostensionem vulnerum, per operationem vitalem, per repetita miracula. Resurrectionem nostram variis argumentis a SS. Patribus probari nullum tamen haberi firmius, quam Christi resurrectionem, ex qua nostra dependet, convincitur. Vita Christi comædiæ assimilatur, in qua primi omnia varia et dubia, media funesta, quæ finis lætissimus et gloriosissimus excipit ; hanc item comædiæ plurimos sanctorum egisse declaratur. Pro conclusione pulchra subnectitur, doctrina, quomodo spe, eoque incomprehensibilis felicitatis, nobis videndum sit.

Licet enim mihi, auditores optimi, in tam illustri ac læta solemnitate ac celeberrate, eodem apud vos uti principio, quo leprosi quondam Samaritani nuntium jucun-

17

dissimum in urbem Samariam allaturi inter se usi fuisse referuntur. Si enim illi, cum viderent illam urbem gravi ac diuturna obsidione liberatam, exercitum Syrorum terrore de caelo immisso penitus dissipatum ac fustum, spolia inimicorum, vasa, vestes, arma, copiam honorum omnium in viis publicis jacere, quae Syri videlicet dum turbarentur ac fugerent, sponte abjecerant, optimo jure inter se dixerunt: *Hæc dies boni nuntii est: si tacuerimus et noluerimus nuntiare, sceleris arguemur.* Quanto nos magis, qui non urbem unam, sed hesternæ die orbem totum vidimus non solum longa et dura obsidione liberatum; sed etiam de faucibus mortis quadammodo ereptum et tartareas legiones ita prostratas ac fractas, ut jam ad solam memoriam præteritæ victoriæ contremiscant, atque ad solum conspectum vexilli nostri imperatoris, nostraque militiæ terreantur: præterea urbes inimicorum succensas, præsidia eversa, castra spoliata, captivos ereptos, denique mortem mortuam, peccatum occisum, vitam revocantem, solem caelo, et cælum iterum restitutum. Quanto nos, inquam, magis dicere debemus: *Hæc dies boni nuntii est: si tacuerimus et noluerimus nuntiare, sceleris arguemur.* Aneuntiamus igitur *Vobis gaudium magnum, quod erit omni populo:* Quia redditus est nobis hodie Salvator: *Quem enim occiderunt Judæi Suspendentes in ligno, eum suscitavit a mortuis Dominus tertia die, et qui in baculo suo solus transivit Jordanem, is duabus turmis comitatus regreditur: et qui viam universæ carnis, hoc est, vias mortis pro nobis intravit; is iterum advenit, atque aperuit vias vitæ.*

Porro hoc nuntium, hoc verum, explicat nobis apostolus Petrus in iis verbis, quæ ex capite decimo Actuum Apostolorum hodierna die Ecclesia nobis proponit. Audivistis enim inter sacerdotum solemnia lectionem ex Actibus Apostolorum recitari, ubi Apostolus Petrus, Cornelium Centurionem gentium primitias Christianæ fidei mysterium imbuens ita concionatur: *Vos scitis, inquit, quod factum est verbum per universam Judæam, incipiens a Galæa post baptismum, quod prædicavit Joannes, Jesum a Nazareth, quomodo unxit eum Deus Spiritu sancto et virtute.* Quibus verbis tria præcipua, ac fere difficillima nostræ religionis mysteria summa brevitate complexus est. Incarnationem videlicet Salvatoris passionem ac resurrectionem. Quamquam nec reliquum cursum vitæ

ejus omnino intactum reliquit. Ait enim: *Qui pertransiit benefaciendo et sanando omnes oppressos a Diabolo.* Itaque hodie Ecclesia Catholica, mater nostra, quasi epilogationem quendam faciens totum cursum Domini ab initio admirabilis istius conceptionis usque ad finem felicissimæ resurrectionis nobis ob oculos ponit. Neque id absque magna et gravi ratione. Est enim cursus Domini similis comœdiæ, quæ anceps habet initium, perturbatum medium, sed felicissimum finem. Sicut rursus cursus Satanæ et divitis epulonis plane tragicus fuit. Initium enim optimum habuit: sed exitum pessimum. Istos vero tam diversos fines semper in memoria retinere, atque assidua meditatione revolvere, mirum est profecto, quantum conferat ad omnem vitam bene beatæque instituendam. Quis enim non cupiat (cum alterum necesse sit) comœdiam potius, quam tragœdiam agere? Christum, quam Dæmonem imitari? Fluctuari nonnihil in medio mari, sed tamen ad portum feliciter appellere, quam tota navigatione prosperis flatibus ventorum frui, et tandem in portu naufragium pati? sed aggrediamur, si placeat, ad concionem Apostoli Petri breviter explicandam.

Vos scitis, inquit, quod factum est verbum per universam Judæam, incipiens a Galæa, post baptismum, quod prædicavit Joannes: hoc est. Non arbitrator vos ignorare, quid confingerit hisce tribus annis in Judæa et Galilæa, posteaquam Joannes baptismum pœnitentiæ prædicavit. Siquidem hebraico more B. Petrus nomen verbi usurpat ad res ipsas designandas, quæ verbis explicari solent. *Vos scitis, inquit, verbum caro factum est.* Audivistis sine dubio famam ejus rei, quæ gesta est. Quia vero dicere poterant, quam historiam narras? Quid est, quod configit his tribus annis? statim subjungit: *Jesum a Nazareth: quomodo unxit eum Deus Spiritu sancto et virtute, qui pertransiit benefaciendo et sanando omnes oppressos a Diabolo.* Loquor, inquit, de Jesu Nazareno, hoc est verbum, quod factum est. Profecto enim pervenit etiam ad vos celebritas nominis et sapientiæ et predigiorum ejus: *Fuit enim vir Propheta, potens in opere et sermone.* Hunc igitur *Deus* initio *unxit Spiritu sancto et virtute.*

Hæc est prima pars concionis, quæ incarnationem divini verbi attingit. Neque enim semel; sed his unctus fuisse Christus inve-

nitur: semel in incarnatione, iterum in resurrectione. Prior unctio proprie ad animam pertinuit, tunc enim, in incarnatione videlicet, unctus fuit gratia, sapientiâ, virtutibus, gloria etiam et beatitudine, sed anime, non corporis. Posterior unctio fere corporis fuit. In resurrectione siquidem unctum fuit corpus Dominicum immortalitate, luce, gloria, exaltatione. Atque hoc pertinere videtur locus ille Psal. XLIV, ut B. Hieronymus ad Principium scribens, exponit: *Dilexisti justitiam et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ præ consortibus tuis.* Propterea, inquit, quia dilexisti justitiam, cum per passionem et mortem justum pretium pro peccatis nostris persolvisti, et unicuique suum tribuisti, Deo patri honorem, hominibus salutem, angelis lætitiâ, dæmonibus confusionem: quia etiam *Odisti iniquitatem, et ita odisti, ut malueris crucifigi et mori, quam regnum peccati non evertere:* ideo *Unxit te Deus, Deus tuus* in die resurrectionis, *Oleo lætitiæ, immortalitatis et gloria.* Quod idem aliis verbis legimus in Apostolo: *Humiliavit, inquit, semetipsum factus obedientis usque ad mortem, propter quod et Deus exultavit illum.* Hoc est, unxit illum in regem, ut acciperet *Genes hæreditatem suam et possessionem suam terminos terræ.* Et non ipse deinceps ulli subiciatur sed omnia sibi subiciat, et *In nomine ejus omne genu flectatur caelestium terrestrium et infernorum.* Sed quamquam hæc ita se habent, tamen Apostolus Petrus hoc loco non de resurrectione, sed de incarnatione loquitur. Neque enim ut Cerinthus, Tertulliano teste, blasphemavit, Servator noster in infantia, pueritia, adolescentia tamen fuit Jesus, deinde anno trigessimæ ætatis esse Christus, sed ab ipso primo instanti conceptionis suæ unctus fuit Spiritu sancto et virtute: atque adeo ab ipso primo instanti, quo *Verbum caro factum est, Christus, hoc est, unctus et rex, et Sacerdos ac Propheta* optimo jure dici potuit.

Attribuitur vero hæc unctio Dei Filio ratione humanæ naturæ quam ex matre his diebus novissimè assumpsit, non ratione divinæ, quam ex Patre ex æternitate accepit. Nec enim Dei Filio, secundum formam Dei, convenit ungi, sed ungere: neque gratiam et dona Spiritus sancti accipere: sed dare. Itaque sicut Filius Dei ratione humanæ naturæ ambulavit, comedit, bibit, passus est, mortuus est, excitatus est: sic etiam

ratione ejusdem naturæ, unctioem Spiritus sancti, hoc est, gratiam et cætera dona, in ipsa sua conceptione accepit; sed alio tamen modo quam nos accipimus. Non enim unctioem istam accipimus, ut Filii Dei efficiamur, Christus vero non ut fieret, sed quia erat Filius Dei. Tametsi enim simul in momento uno atque eodem hæc omnia facta sunt, et natura humana creata a verbo divino assumpta, et unctioem Spiritus delibata: tamen non ideo a verbo divino assumpta, quia unctioem Spiritus delibata, sed contra ideo unctioem Spiritus delibata, quia a verbo divino assumpta. Decebat enim ut ea natura per eam admirabilem ac plane singularem assumptionem sponsa summi regis effecta omnibus donis, et virtutibus et charismatibus divinis ornaretur. Itaque unctio assumptionem non præcessit, sed potius comitata et secuta est: hoc est, quod Joannes ait: *Verbum, inquit, caro factum est: et vidimus gloriam ejus gloriam quasi unigeniti a patre, plenum gratiæ et veritatis.* Siquidem primo loco ponit, quod ordine naturæ præcedit. *Et verbum, inquit, caro factum est:* deinde meminit ejus, quod suo ordine sequitur: *Plenum gratiæ et veritatis, hoc est, unctum Spiritu sancto, et virtute.* Nec frustra addit: *Plenum:* Christus enim non ad mensuram unctioem Spiritus recepit: sed tam abundanter, ut ab ipso tanquam ex capite in nos omnes unctio derivetur. Nam ipse est caput, unde unctio descendit in barbam, hoc est in apostolos Christo capiti proximos. Deinde usque *In oram vestimenti ejus, hoc est, in nos omnes.* Nos, enim, *omnes de plenitudine ejus accepimus.* Atque hinc ipse singulariter dicitur *Christus, hoc est, unctus: nos non tam Christi quam Christiani nominamur:* tamquam ii, qui uncti quidem sumus sed unctioem nostram illi acceptam referimus, qui plenissime et singulariter est unctus. Hæc igitur est sententia B. Petri, cum ait: *Unxit eum Deus Spiritu sancto et virtute.*

Sed quæret aliquis fortasse: *Cur dona Spiritus sancti oleum appellantur? Quid habet unctio cum gratia, oleum cum Spiritu? Cur potius ait Apostolus Petrus, Unxit eum Spiritu sancto, quam replevit eum Spiritu sancto? Non est hic unus locus, auditores, in quo Spiritus sanctus oleum appellatur: imo vero nihil frequentibus Spiritus, quam oleum nominatur. Psal. LXXXVII. Oleo sancto meo unxit eum. Isaie LXI. Spiritus Domini super me, eo quod uncerit me. Daniel. ix. Im-*

pletur visio et Propheeta, et unguar. Sanctus sanctorum. Actorum IV: *Conveniant vere in civitate ista adversus puerum sanctum tuum Jesum, quem unxisi, Herodes et Pontius Pilatus.* Posterioris ad Corinthios capite primo: *Qui unxit nos Deus, qui et signavit nos et dedit pignus spiritus in cordibus nostris.* Primo Joannis secundo: *Et vos unctionem habetis, et unctio quam accepistis manent in vobis et unctio ejus docet vos.* Denique Ecclesia his et similibus vocibus Scripturarum edocta, Spiritum sanctum spiritualem unctionem appellare solet. Quare non sine multis et magnis rationibus Apostolus Petrus gratiam Spiritus sancti oleo comparavit, cum ait: *Unxit eum Spiritu sancto et virtute.*

Et mihi quidem impræsentiarum septem rationes occurrunt, juxta numerum eorum donorum, quæ Isaias Propheeta Spiritui sancto attribuit. Primo, sicut oleum id proprium habet, ut, cum sit liquor subtilissimus ac tenuissimus, facile, suaviter ac sine strepitu pene omnia penetret: sic etiam gratia Spiritus sancti cordibus lapideis, ferisque pectoribus ita illibatur, et ea tanta facilitate et suavitate emollit et convertit, ut nihil admirabilius cogitari possit. Non enim vim atfert, neque cogit; sed incredibili suavitate ita se cordibus impiorum insinuat, ut ea faciat id velle ac desiderare, quod ante fugiebant et horrebant: id odisse ac detestari, quod ante maxime diligebant.

Deinde, sicut oleum medicamentum est, sed molle ac suave, quod non mordet, sed fovet: neque angit, sed lenit, et mitigat dolores, sic etiam gratia Spiritus sancti curat vulnera peccatorum. Et adeo potens est hoc genus medicamenti, ut una gutta hujus olei omnem morbum, quamvis deploratum et lethalem facile possit expellere.

Tertio, sicut oleo inunguntur athleta, qui certaminibus variis ad coronam contendunt; sic etiam gratia Spiritus sancti inunguntur Christiani, ut inde roborati et confirmati nullis tentationibus aut persecutionibus cedant. Id Apostolis accidisse videmus. Postquam enim in die pentecostes oleo isto copiose delibuti fuerunt, non amplius fugam, propter metum Judeorum aut latebras meditabantur: sed robusti et audaces effecti, licet pauci et inermes totum orbem et omnes demones provocare atque aggredi non timerent.

Quarto, sicut proprium est olei illustrare et purgare, vel ut magis proprie loquamur,

res quasdam magis perspicuas, et magis idoneas, atque apertas ad lumen recipiendum efficere, quam antea per se essent: id quod experimur in papyraceis foliis, quæ si oleo inungantur, instar crystalli lumen admittunt et transmittunt: sic etiam gratia Spiritus sancti purgat oculos anime, atque eos ita illustrat, et celestium radiorum capaces facit, ut facile spiritus bonos a malis discernant, nec imprudentes in insidias ac laqueos demonum incidant, et sublimia reconditaque mysteria, quantum licet, vel ad saltem necessarium est, sine labore percipiant. Itaque merito beatus Joannes: *Unctio, inquit, docet vos de omnibus.* Et Apostolus Paulus: *Spiritualis homo, hoc oleo Spiritus sancti inunctus, Omnia judicat.* Et B. Gregorius: « Ungit, inquit, Spiritus iste sanctus extharedum, et Psalmistam facit: ungit pastorem, et Prophetam facit: ungit abstinentem puerum, et judicem senem facit: ungit piscatorem, et prædicatorem facit: ungit persecutorem, et doctorem gentium facit: ungit publicanum, et facit Evangelistam. » Et qualis est ista unctio Spiritus? Mox ut tetigerit, mentem docet, solumque tetigisse docuisse est.

Quinto, sicut oleum, ac presertim pretiosum, quale est balsamum, et alia quedam, suavissimum odorem exhalat: legimus enim: *Oleum effusum nomen tuum; et, Curremus in odorem unguentorum tuorum: et Repleta est domus ex odore unguenti.* Sic etiam gratia Spiritus sancti eam fragrantiam odoris aspirat iis, quos replet, ut Apostolus dicat, *Christi bonus odor sumus Deo in vobis, qui salvati sunt, et in vobis, qui pereunt.* Et sicut malus odor sceclerum ac flagitiorum, ita est malus et gravis, ut etiam ipsos scelestos ac flagitiosos offendat: ita gratus et suavis est, ut etiam perditos ac corruptos homines mirifice afficiat: et quemadmodum fœtor peccati, peccatorem occultum esse non patitur; ita odor virtutis et gratiæ semper homines sanctos manifestos facit. Absconderunt se olim plerique sanctorum in speluncis et in cavernis terræ, quærelant abditissimas solitudines, locaque deserta, amantes nesciri; sed quanto magis ipsi se addebant, tanto vehementius et suavis odor humilitatis, et sanctimonie spargebatur, et hominum multitudines ad se attrahebat. Beatus Hilarion cum quasi perpetuum bellum cum honoribus, et fame celebritate gereret, totum pene vite suæ spatium in fugiendo consum-

psit, nec tamen unquam vel ad paucos dies latere potuit. Nam quocumque pergeret, statim bonus odor virtutum ejus se diffundebat, et ad eum tamquam ad communem parentem populi accurrebant.

Sexto proprium est olei lætitiæ et hilaritatem parere. Quamquam enim habebant veteres tam Ethnici quam Hebræi oleum lætitiæ et oleum mœroris, quorum priori utebantur in conviviis, posteriori in funeribus: nam de priori legimus in psalmis: *ut exhilaret faciem in oleo:* et in Evangelio *Tu autem cum jejuas, unge caput tuum, et faciem tuam lava:* et Maria Magdalena unxit pedes Domini recubentis: et Dominus ad Simonem leprosum: *Intravi, inquit, in domum tuam, oleo caput meum non unxisi.* De posteriori, legimus in litteris divinis, Jacob et Joseph patriarchas, et ipsam orbis conservatorem ac liberatorem defunctos, unguentis et aromatibus conditos fuisse. Apud Ethnicos vero exstat epigramma Martialis in Fabullum, quo utriusque unguenti mentionem facit, atque conqueritur, se ad convivium invitatum, unguentum bonum, sed cœnam malam invenisse.

« Unguentum, fateor, bonum desidi
Convivis, here; sed nihil scidisti.
Res falsa est, bene olere et curare.
Qui non cessat et unctur, Fabulle,
Hic vere mihi mortuus videtur. »

Tametsi, inquam, esset oleum aliud lætitiæ, aliud mœroris: tamen gratia Spiritus sancti non eam oleo illo funesto, quo cadavera mortuorum inunguntur; sed cum oleo lætitiæ et exultationis cujus est usus in conviviis, procul dubio comparatur. Sic etiam in Psalmo quadagesimo quarto legimus: *Propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiæ præ consortibus tuis.* Itaque nulli sunt lætiores et jucundiores hominibus sanctis, amicis Dei: hoc est, oleum ita omnium laborum et dolorum, tribulationum ac difficultatum, quibus plenus est hic mundus, asperitas em lenit ac mitigat, ut ii, qui isto oleo abundant, in tribulationibus gaudeant, in doloris exultent, in laboribus et difficultatibus quiescant. « Multi, inquit Bernardus, vident crucem nostram, sed non vident unctionem nostram. » Vident quid patiamur exterius, pannosam vestem, crebra jejunia, frequentes vigiliæ, laborem obedientiæ, certamen castitatis; sed non vident, quo gaudio, qua pace, qua jucunditate

fruemur interius: quod si viderent, profecto crucem non horrerent. Quamquam enim crux est jugum; tamen jugum comprescit et evanescit a facie olei.

Postremo, sicut oleum, quasi natura rex, et princeps omnium liquorum, nulli unquam subest: sed omnibus dominatur et super omnes eminet: sic etiam gratia Spiritus sancti semper primum et supremum locum in corde nostro habere debet, et multo extinguitur facilius, quam deprimitur.

Quamobrem, auditores, omnes, qui hesternæ die vel etiam hodiernæ, ad Sacramentum Dominicæ corporis accessimus; et oleum gratiæ Dei in vasculis cordium nostrorum pro mensura divine benignitatis recepimus, intelligamus, quid agere debeamus, ut illud in nobis conservemus. Intelligamus, gratiam esse unguentum pretiosum, quod contineri non potest, nisi omnibus rebus præponatur. Intelligamus, neque amicis, neque affinibus, neque propriis facultatibus, neque ipsi corpori etiam esse parendum, ut gratia conservetur. Et cum occurrerint animo, vel etiam oculis aut auribus occasiones peccandi, intelligamus, nobis tunc optionem dari, utrum mori, an vivere velimus, cadere, an stare, oleum pretiosissimum amittere an retinere. Certum est enim, non posse simul peccatum et gratiam, mortem et vitam, balsamum et fœtores: mel et absinthium in eodem pectore habitare.

Quod si remedium quaeritis, ut gratiam acceptam facile conservetis, audite quod sequitur, in concione B. Petri apostoli. *Qui pertransiit, inquit, benefaciendo et suadendo omnes oppressos à diabolo.* Remedium omnium optimum, ac facillimum et naturale est gratiam Dei assidue exercere. « Nunquam est amor Dei, inquit Gregorius, otiosus: operatur enim, et operatur magna, si est, si vero operari renuat, amor non est. » Et apostolus Paulus: *Gratiæ Dei sum id quod sum; et gratia ejus in me vacua non fuit: sed abundantius illi omnibus laboravi.* Non frustra ungit nos Deus, sed ut agamus et operemur, ad quod uncti sumus et tam athleta fortissimi curramus, ut contendamus et pugnemus, alioqui justo Dei judicio unctio nobis subtrahitur. Hujus rei exemplum habemus illustrissimum in Christo, qui cum sciret se unctum Spiritu sancto, ut operaretur, nunquam erat otiosus, nunquam quiescebat, sed peragrabat modo ista loca, modo illa, docendo, exhortando, corripiendo. Cum sciret se in unctum

virtute, et potentia prodigia facienda, non habebat eam virtutem tamquam gladium vaginæ inclusum; sed eum exerebat, egrotos curabat, cæcos illuminabat, demones expellebat, mortuos excitabat. Denique *Pertransibat benefaciendo et sanando omnes oppressos a Diabolo*, non secus atque sol iste corporeus, quia oculus est mundi et pro se et pro aliis copiosam lucem a Deo creatore accepit, nunquam uno in loco stat, aut radios et fulgorem suum refinet sibi, sed oritur, et occidit et semper in circuitos suos revertitur, ut omnibus mundi partibus lumen et calorem impartiat. Solent illi, qui columbas aucupantur, ut magnus Basilius ad Julitiam scribens ait, tali quadam arte atque industria uti. Columbam unam, quæ longo usu ad ædes domini sui redire didicit, unguento quodam perungunt, cujus odor gratissimus esse columbis perhibetur. Tunc eam ad hunc modum delibutam dimittunt: illa demore per aërem volans varia loca et regiones perlustrat. Quotquot vero colombe in eam incidunt, omnes gratissimo illo odore attractæ ei se adiungunt. Ita fit, ut quæ sola egressa fuerat innumeris deinde sodalibus comitata et quasi stipata redeat. Ad eundem igitur modum, cum Deus, optimus et sapientissimus venerator, intelligeret homines, quasi columbas sine corde de paradisi nidis et cubilibus evolasse, et miserandum in modum ab accipitribus infernalibus quotidie rapi ac discerpi, ac devorari videret, cuperetque eos ad sua domicilia, nidosque revocare, accepit columbam unam candidissimam et pulcherrimam, nostri videlicet liberatoris innocentissimam humanitatem, et eam Spiritu sancto et virtute, hoc est, omnium gratiarum et donorum spiritualium unguento perunctam in medio aliarum colubarum misit. Illa vero *Pertransit benefaciendo et sanando*, hoc est, odorem gratiæ suæ ubique spargendo, et quocumque pergebat lateri ejus se populi et turbæ hominum agglomerabant. Alii odore verborum allecti post eum currebant, et clamabant: *Nunquam sic locutus est homo sicut hic homo*. Alii odore prodigiorum tracti post eum currebant et clamabant: *Bene omnia fecit, et surdos fecit audire et mutos loqui*. Alii odore virtutum et innocentia delectati post eum currebant, et clamabant: *Magister, sequar te quocumque ieris*. Et: *Beatus venter qui te portavit et ubera, quæ suczisti*. Ecclesia quoque odore charitatis et gratiæ excitata, adhuc post eum currit et clamatur: *Trahe nos post te, curremus*

tu odorem unguentorum tuorum. Ita columba ista prudentissima uncta Spiritu sancto et virtute pertransit benefaciendo, et multas columbas alias ad celestes nidos revocavit. Et nos olim revocavit, fratres: tantum ne nares animorum nostrorum fragrantia odorum, et aspirationi ejus claudamus. Aperite, quæso, auditores, aperite sensus vestros, percipite fragrantiam suave olentis gratiæ Dei, charitatis, continentia, justitiæ, mansuetudinis, pietatis, virtutum omnium. Polliceor enim vobis si semel perfecte sentiamus odorem unguentorum Domini, nemo nostrum continere poterit se, quin statim totis viribus currat post eum: neque quiescet, donec in regno cælorum cum beatissimis et suavissimis illis spiritibus apprehendatur: neque periculum erit, neque adolescentia, aut opum et voluptatum lenocinia nos impediatur. Sic nihil est, quod canes a cursu impedire possit, posteaquam leporem senserunt neque fovea, neque spina, neque aliud quid: ita nihil est neque secundum, neque adversum, quod hominem Christianum a Christi vestigiis sequendis deterrere aut avocare queat, posteaquam vere odores unguentorum Domini semel olfecit.

PARS POSTERIOR

Quem occiderunt suspendentes in ligno. Hæc est altera pars concionis apostoli, in qua explicanda immorari non possumus, tum quod alias de passione disputaverimus, tum quod modo non passionem; sed resurrectionem celebremus. Unum tamen præteriri non debet quod est admiratione et imitatione dignissimum. Existimari aliquis fortasse, Apostolos, gloriæ Christi prædicatores, ignominiam crucis tegere, abscondere vel certe dissimulare et extenuare debuisse. Et sane ita fecissent, si humanam sapientiam consulissent, et si spiritum hujus mundi, non spiritum, qui ex Deo est, accepissent. Jam vero longe aliter egerunt: Nam et Evangelistæ nihil prolixius, quam passionem descriperunt: et Apostoli semper in primis crucis, et mortis mentionem faciebant: et non solum crucem non erubescant, sed aperte crucis prædicatores se profitebantur. *Judæi*, inquit B. Paulus, *signa petunt, et Græci sapientiam quaerunt: nos ante prædicamus Christum crucifixum: Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam: ipsi autem vocatis*

Judæis atque Græcis Christum Dei virtutem et Dei sapientiam. Et Apostolus Andreas cum ei proconsul crucis supplicium comminaretur: *Ego*, inquit, *si crucem timerem crucis gloriam non prædicarem*. Et Apostolus Petrus in hodierna lectione nihil penitus tegens: *Quem*, inquit, *occiderunt suspendentes in ligno*. Nos vero quid facimus, auditores? Num crucem erubescimus? An in cruce gloriamur? An utrumque simul? Certe cum in fronte crucem pingimus, aperte profiteri videmur, nos crucem non horrere nec fugere: sed potius gloriari nos in injuriis, in contumeliis et angustiis, in persecutionibus, in aliis omnibus, quæ crucem quoquo modo referunt. At cum ad rem venit, et aliquid contumeliæ nobis irrogatur, statim professionis crucis obliviscimur, et nisi injuriam nostram ultione purgemus, vehementissime erubescimus: quia tamen dum crucem formamus in fronte omnibus clamare videmur, nos tamquam servos crucis, injurias et contumelias non erubescere. Sed interim nescio quo pacto, dum de resurrectione loqui cupio, semper oratio mea resolvitur ad crucem: fortasse, quia totam tempus, quo hic vivimus, tempus est crucis; gloriam vero resurrectionis adhuc a longe salutamus. Dicamus tamen de ea tria verba.

Sequitur: Hunc Deus suscitavit a mortuis tertia die, et dedit eum manifestum fieri non omni populo, sed testibus præordinatis a Deo, nobis qui manducavimus et bibimus cum illo, postquam resurrexit a mortuis. Hæc est pars tertia, et postrema concionis B. Apostoli Petri, in qua mysterium resurrectionis non solum proponit; sed etiam testibus et argumentis confirmat. Articulus enim resurrectionis, quem nobis sacræ litteræ, tam instrumenti veteris, quam novi passim inculcant, et quem in symbolo Apostolico omnes Christiani diserte confitemur, quanto nobis utilior et gratior, tanto in se sub imior, et difficilior est. Nam Athenienses, ut refert in Actis Apostolicis B. Lucas, cum audissent ab Apostolo Paulo resurrectionem prædicari, irridebant eum. Et idem Apostolus Paulus, qui articulos cæteros simpliciter prædicabat, articulum resurrectionis diligenter confirmandum et communiendum rationibus et argumentis putavit, ut ex priori epistola ad Corinthios cognosci potest. Et Apostoli cæteri, quamquam testes erant omnium eorum, quæ Dominus Jesus, sive ante mortem, sive post mortem gesserat: tamen singulariter

testes resurrectionis appellantur. Actorum I, *Opportet*, inquit B. Petrus, *ex vris vris, qui nobiscum sunt congregati in omni tempore, quo intravit et exiit inter nos Dominus Jesus, incipiens a baptisinate Joannis usque in diem, qua assumptus est a nobis, testem resurrectionis nobiscum fieri unum ex vris*. Item capite secundo: *Hunc Jesum resuscitavit Deus, cujus nos omnes testes sumus*. Et capite tertio: *Vos inquit, sanctum et justum negatis: et peccatis virum homicidam donari vobis, auctorem vero vitæ in hereticis. Quem Deus suscitavit a mortuis, cujus nos omnes testes sumus*. Et capite quarto: *Virtute magna reddebant Apostoli testimonium resurrectionis Jesu Christi Domini nostri*. Et in nostra lectione: *Hunc*, inquit, *suscitavit Deus a mortuis tertia die, et dedit eum manifestum fieri non omni populo; sed testibus præordinatis a Deo nobis, qui manducavimus et bibimus cum illo, postquam resurrexit a mortuis*. Et ipse Dominus, ut veritatem resurrectionis altissime in mentibus nostris injungeret, non solumante quam moreretur se resurrecturum, et resurrecturum tertia die, non semel, sed stepius prædixit, sed etiam cum jam resurrexisset, totos quadraginta dies in hoc negotio consumpsit, frequenter apparens discipulis, et discipulis non duobus aut tribus, sed aliquando plus quam quingentis, resurrectionem suam omnibus iis modis confirmans quibus ea confirmari posse videbatur.

Primum enim angelos misit, qui candore vestium, et splendore vultus gloriam novæ resurrectionis testarentur, et mulieribus dicerent: *Jesum quaeritis Nazarenum, crucifixum; surrexit, non est hic*. Atque hoc Angelorum testimonium multum omnino apud vos valere debet: Angeli siquidem cum non solum corpus, sed etiam animam intueantur, et non conjectent, sed vere videant, nam corpus aliquod vere vivat, an tantum vivere videatur, decipi non possunt. Cum item sancti et beati sint, atque adeo in gratia confirmati, decipere non possunt. Itaque sanctorum Angelorum asserentium Christum vivere, fidele testimonium et omni acceptione dignissimum est.

Deinde resurrectionem suam Dominus prophetis multis idoneis et fide dignis testimoniis comprobavit. Nam ut in Evangelio hodierno audivimus, cum Dominus ad Cleopham et socium ejus dixisset: *O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti sunt prophetae? Incipiens a Moysæ et*

omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis, quae de ipso erant. Præterea, quod verum et solidum corpus haberet, non aerium aut phantasticum, ostendit cum ait: *Palpate et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis habere.* Quod corpus non quomodocumque solidum et verum, sed etiam humanum haberet, testabatur effigies et figura, quam eis objiciebat, et quam apostoli oculis intuebantur. Quod esset omnino corpus, quod crucifixum et mortuum fuerat, testabantur cicatrices lateris, et manuum et pedum, quas cum ob alias causas, tum ob testimonium resurrectionis conservaverat. Itaque dicebat: *Videte manus meas et pedes meos, quia ego ipse sum.* Quod vero in vero corpore veram quoque animam haberet, satis aperte demonstravit, cum opera triplicis vitæ, vegetatricis, sentientis et intelligentis coram discipulis sæpe exercuit. Comedebat enim et bibebat, quod est hominis vivens: loquebatur et respondebat, et presentes salutabat, quod est vere sentientis, hoc est, audientis et videntis. Denique de scripturis dissecebat, et apostolos incredulitatis accusabat, quod est apertum rationis et intelligentiæ argumentum.

Ne vero discipuli ex iis argumentis, quibus resurrectionis veritas confirmabatur, fortasse colligerent, carnem Domini adhuc esse mortalem, et necessitatibus ac doloribus obnoxiam, qualem esse sciebant Lazari et aliorum, quos Dominus ab inferis excitaverat, ostendit eis præterea corpus suum esse gloriosum, et nec cibo, nec potu, nec somno, nec ullis rebus aliis indigere. Nam non versabatur amplius cum illis, sicut antea solebat; sed ostendebat se aliquando, et paulo post iterum abscondebatur. Nec, cum veniebat, aut per gradus ascendebat, aut januas pulsabat: sed repente januis clausis in medio eorum apparebat. Cum vero discedebat, pari ratione, non per gradus paulatim descendere, aut per portam abire solebat; sed statim ab oculis eorum evanescebat. Itaque recte B. Gregorius: «Palpandam, inquit, carnem suam Dominus tribuit, quam januis clausis intravit, ut esse post resurrectionem suam ostenderet corpus suum, et ejusdem naturæ et alterius gloriæ». Non enim januis clausis intrabat, aut repente evanescebat, quod esset aerium, aut phantasticum corpus, sed quod incredibili virtute, et celeritate præditum esset, vel quod

in sua potestate habebat, quando vellet videri, et quando non vellet videri. Postremo ut nihil ad absolutam et perfectam manifestationem deesset, ostendit eis Dominus se non solum corpus et animam; sed etiam divinitatem habere, atque ideo esse eundem illum, qui ante mortem fuerat. Id vero ostendit, cum unum ex prioribus miraculis repetiit, cum videlicet piscantibus discipulis ipse in littore apparuit, et jussit in dexteram navigii retia jactari: quod cum fecissent, comprehenderant piscium multitudinem copiosam, nempe pisces magnos centum quinquaginta tres: *Et cum tot ac tanti essent, tamen non est scissum rete, quod miraculi magnitudinem non parum auxit.*

Atque his quidem modis per se Dominus veritatem suæ resurrectionis asseruit; sed eandem postea per servos suos innumeris signis et prodigiis et multorum millium fortissimorum, et sanctissimorum martyrum sanguine, ita confirmavit, commonivit, ut testimonium Dominicæ resurrectionis vere credibile factum sit nimis. Quis enim non credit, quod angeli testantur, quod Scripturæ loquuntur, quod ipse Christus multis modis ostendit, quod miracula tam multa et tam illustria clamant, quod tanto sanguine constantissimorum martyrum comprobatur, quod denique mundus totus ad prædicationem piscatorum credidit.

Hinc vero, auditores, et nostra resurrectio statuitur: nec enim est ullum argumentum efficacius ad nostram confirmandam resurrectionem, quam sit ipsa Christi resurrectio. Non ignoro sanctos Patres multas et efficaces rationes exogitasse, quibus resurrectionem contra Sadducæos et nonnullos veteres hæreticos defenderent: scio S. Irenæum initio lib. v. con. Hæret. optime demonstrasse, non esse resurrectionem impossibilem: cum multo sit facilius substantiam materiam et substantiam anime per mortem separatas (quas certum est non perisse) iterum conjungere, quam totum hominem ex nihilo facere: constat vero Deum id, quod est majus et difficilius, procul dubio fecisse. Scio B. Ambrosium in oratione de fide resurrectionis, B. Augustinum in Epistola quadragesima nona, S. Gregorium Homilia vigesima super Ezechielem, argumentum adferre ex multis naturæ stupendis effectis, quæ nisi experientia videremus quotidie fieri, nemo fortasse crederet posse fieri. Quis crederet ex uno seminis tantulo grano, quod

præ tenuitate fere aciem oculorum fugit, tantam molem arboris excitari, ut in eam homines scalis ascendant, et vix magnis securibus ramos ejus præcidant? Deinde, ubi latebat in tam exiguo semine tanta multitudo ramorum, tanta copia foliorum, tanta varietas fructuum, tanta species florum, tot sapor, odores, colores? Scio B. Chrysostomum oratione prima de resurrectione, ab ipsa morte argumentum de resurrectione petere. Nihil est enim quod corrumpatur, quod etiam non resurgat; imo nihil resurgere potest, quod prius non corrumpatur. Moritur granum frumenti, surgit in spicam: moritur semen piri aut mali, resurgit in arborem: moritur vesperi dies, resurgit mane. Extinguntur mane et quasi moriuntur lumina stellarum, iterum ad vespere eadem accenduntur. Pereunt autumni tempore in pratis et arboribus frondes et flores; sed rursus omnia reviviscunt, atque resurgunt in vere. Itaque mundus totus fidem resurrectionis prædicat. Quod vero non eadem, quæ antea fuerant; sed alla in herbis et arboribus resurgant, non est quod non possit, sed quod necesse non sit eadem revocari. In hominibus autem oportet prorsus non alios, sed eosdem omnino resurgere, ut iidem sint, qui hic patiuntur, et qui ibi coronabuntur, qui hic deliciantur et qui ibi pœnas luent. Hinc enim fit, ut ibidem Chrysostomus annotavit, ut viri sancti, atque amici Dei hic mercedem suorum laborum non recipiant; sed posteaquam iuste et pie et sobrie innocenterque diu vixerunt, tandem crudeli aliqua morte sæpe de medio tollantur: miram ut sic abeuntes clament, esse post mortem aliam vitam, esse resurrectionem, esse judicium, in quo præmia et supplicia pro uniuscujusque meritis distribuentur. Scio Tertullianum in libro de resurrectione carnis, pulcherrimum et invictissimum argumentum ducere ex eo, quod nihil fere hic anima, nisi cum carne et per carnem operatur. «Caro, inquit, abluatur, ut anima emaculetur: caro ungitur, ut anima consecratur; caro signatur, ut anima muniatur: caro manus impositione adumbratur, ut anima spiritu illuminetur: caro Christi corpore vescitur, ut anima de Deo sanguinetur: non possunt ergo separari in mercede, quos opera conjungunt.» Deinde jejunia, vigiliæ, celibatus, virginitas, viduitas et alia quotidiana, quæ offerimus Deo nostro de nobis ipsis sacrificia, quo pacto, quæso, invenirentur sine carne, et

ipsa martyria, carceres, vincula, exilia, bestia, cruces, ignes quomodo tolerarentur nisi per carnem? Quis igitur credat carnem, quæ anima in omnibus sociata fuit, in sola gloria resurrectionis sociam non futuram? Scio ista et alia permulta in voluminibus Patrum inveniri; sed interim tamen nullum esse video argumentum potentius et efficacius eo, quo apostolus Paulus in epistola priori ad Corinthios utitur: *Si Christus, inquit, prædicator quod resurrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non est?* et: *Si mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit.* Itaque tale est argumentum Apostoli: Christus sine ulla dubitatione resurrexit, non est igitur impossibilis resurrectio: quod enim factum est, quomodo non poterit fieri? Rursum: Christus caput est nostrum et certe resurrexit, igitur etiam nos omnes resurgemus. Non enim debet esse caput sine corpore. Item: Christus est Adam secundus et surrexit, igitur, et nos, qui ejus filii sumus, cum per baptismum nos regeneraverit, procul dubio resurgemus. Nam si potuit prius Adam cadendo nos omnes dejicere, quomodo non potuit secundus Adam multo et fortior et potentior resurgendo nos omnes erigere? Est igitur Christi resurrectio verum et solidum fundamentum nostræ resurrectionis. Atque inde est quod tam multis et gravibus testimoniis Scripturarum, Angelorum, Apostolorum, miraculorum, sanguinis et mortis innumerabilium Martyrum. Deus hanc veritatem confirmari voluit.

Habetis igitur quis tandem fuerit exitus, quam gloriosus, quam lætus, quam expetendus admirandæ illius comœdiæ, quam hic in terris, quodammodo Christus exhibuit. Nam infantia Salvatoris, pueritia, adolescentia, juvenus ad tempus usque passionis, quasi quatuor primi actus, varios et acieptes exitus habuerunt. Nunc enim Dominus laudabatur, nunc vituperabatur, nunc quærebat, nunc fugabatur, nunc esuriebat et tentabatur, nunc accedebat Angeli et ministrabant ei: nunc gloria signorum, et prodigiorum coruscabat, nunc abscondebatur se, et tamquam imbecillis et infirmus latitabat, nunc cum requirebant ut facerent cum regem nunc, vero aut lapidibus obruere aut de vertice montis precipitare cogitabant: nunc audiebatur turmas acclamantes, qui *Propheta magnus surrexit in nobis, et, hic est vere Propheta, qui venturus est in mundum.* Et, *Bene omnia fecit, et*

surdos fecit audire et mutos loqui. Nunc e contrario: *Ecce homo vorax et potator vini.* Et: *Nonne benediximus nos, quia Samaritanus es tu et demonium habes?* Et: *Non est hic homo a Deo, qui sabbatum non custodit.* Et: *In Beelzebub principe demoniorum, ej cit demonia.* Deinde secuta est passio quasi quintus et postremus actus comœdiæ, cujus tempus non amplius anceps et varium, sed totum festum et confusum ac perturbatum fuit. Discipuli fugerunt, miracula fere cessarunt: amici omnes latebant: denique omnia plena metus, infidelitatis, extremæ miseriæ et calamitatis videbantur: ita ut aliqui discipulorum dicerent: *Nos autem sperabamus, hoc est, jam desperamus eum esse redemptorem Israel.* Sed tandem ista omnia more comœdiarum faustissimum exitum habuerunt. Passionem enim excepit resurrectio, mortem immortalitas, gloria ignominiam, virtus infirmitatem, serenitas tempestatem. *Quem enim occiderunt suspendentes in ligno, hanc Deus suscitavit a mortuis tertia die.* Suscitavit vero, nunquam amplius moriturum nec laboraturum, neque aliqui passurum, sed gloriosum, illustrem, potentem, regem et gloriam universorum semper futurum.

Quanta est hæc gloria, auditores, quanta felicitas, vivere vitam beatam sine metu mortis, sine periculis, sine molestia? habere corpus splendidius sole, robustius ferro, agilius vento? denique totum spiritale, hoc est, omnino subjectum spiritui? ut quemadmodum modo anima sequitur corpus, ut si corpus cadat, etiam anima cum eo cadat: ita tunc corpus animam sequatur, et anima ascendente, etiam cum ea corpus ascendat: idque sine ulla molestia aut labore. Hic est finis, quo tendunt omnes ii, qui in humeros cruce sublata Christi vestigiis semper insistant. Hæc est comœdia, quam agunt omnes ii, quos hic in terris in laboribus, et ærumnis, in tentationibus et persecutionibus pacem et patientiam conservare videmus. Comœdiam istam egit sanctus Job, qui in suis maximis calamitatibus spe felicissimi hujus finis, seipsum his verbis consolabatur: *Scio quod Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum, et rursum circumdabor pelle mea: et in carne mea videbo Deum Salvatorem meum quem visurus sum ego ipse, et oculi mei conspiciuntur sicut, et non alius. Reposita est hæc spes mea in sinu meo.* Comœdiam istam egit Lazarus iste mendicus, qui aliquando ad fores divitis ulceribus ple-

nus, totus famelicus et sitibundus jacebat: sed postea in sinum Abraham Angelicis manibus delatus usque ad hanc diem in gloria et benedictione fuit, et erit in æternum. Comœdiam istam egerunt omnes Apostoli, omnes Martyres, omnes confessores, qui *Sobrie, juste, et pie vixerunt, expectantes beatam spem et adventum gloriæ magni Dei.* Eos nos, auditores, imitari, et comœdiam eandem agere debemus. « Fideucia Christianorum, inquit Tertullianus, resurrectio mortuorum » imo vero fiducia ista et spes, vita probi et sapientis Christiani esse debet.

Quid Aristoteles de juvenibus dicit? nempe eos spe vivere, sicut senes vivunt memoria. Senes dicunt, vidi hoc, vidi illud, tæbe bellum, talia spectacula, tales triumphos. At juvenes dicunt, spero me hoc et illud aliquando visurum. Nos vero, si vere Christiani sumus, si veterem hominem exuimus et novum induimus, si cum Christo resurreximus, certe non senes, sed juvenes, sed pueri, sed infantes simus: nobis vero dictam: *Quasi modo geniti infantes lac concupiscite.* Ergo non memoria sed spe vivere debemus, *Expectantes illam beatam spem et adventum gloriæ magni Dei:* quando *Reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ.* Quid, quæso, inter nobiles, et inter sordidos famulos interest? Nonne, qui sordidi et viles propter stipendium serviunt paucorum nummorum, quos in menses vel annos accipiunt? Nobiles vero et ingenui nullum stipendium habent, sed spe serviunt et expectatione magnæ alicujus dignitatis vel præfecturæ. Tales servi nobiles, ingenui, magni et excelsi animi esse debemus, et presentibus non contenti spe vivere futurorum bonorum: atque oculos conjectos habere *In beatam illam spem et adventum gloriæ magni Dei.* Non dixit Apostolus, illud regnum, illam gloriam, illam beatitudinem, sed confuso modo (quia res explicari non potest) illam *beatam spem*, rem illam eximiam, maximam, infinitam, spe et expectatione dignissimam, quæ hic in terris neque videri, neque cogitari, sed solum credi et sperari potest. O Christiani, *Surrexistis cum Christo, quæ sursum sunt querite, ubi Christus est in dextera Dei sedens; quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.* O cives sanctorum et domesticæ Dei, cur aliquando oculos ad illam gloriam non attollimus, cum in adventu magni Dei apparebimus cum ipso in gloria, et *Similes ei erimus, et videbimus eum sicuti est?*

Quæ erit illa majestas, quando in lucidis nubibus sublimes, et toti mundo conspicui cum Christo sedebimus, et infra pedes nostros, magnos illos reges quondam et monarchas orbis nudo latere palpitare videbimus? Quæ erit illa felicitas, cum nos de nostra gloria et incoluntate securi, una cum Christo, non solum reges et principes terræ: sed etiam Angelos apostatas judicabimus? Sane si ista cogitaremus, si sursum oculos haberemus, ubi caput nostrum est Christus, durum nobis non videretur, hic ad duos dies contra vitia et peccata fortiter pugnare, et carnem nostram ad tempus contristare. Contra vero, quam horribilis et funesta erit illorum tragœdia, qui Satanam et divitem epulonem imitati, hic in terris bonos dies habere voluerunt, in suis conviviis splendidis, et in sua

purpura et bisso acq̄ieverunt; et crucem Domini semper horrerunt ac fugerunt: qui resurgent quidem, sed ad penam, non ad gloriam. Qui semper vivant, ut semper moriantur: quorum vita nunquam finitur, ut neque ipsorum tormenta finiantur: qui semper ardebunt, et nunquam absumentur, ut pabulum ac fomentum esse possint ignis qui non exstinguetur, et vermis qui non morietur. Sed nolo lætitiâ hujus diei istis mœroribus obscurare. Vos, auditores, qui *Sufferentiam Job audistis et finem Domini vidistis*, cum omnibus sanctis amplectimi crucem in terris, et vos in illa die cum iisdem amplectetur Christus in cœlis, qui est super omnia Deus benedictus in sæcula. Amen.